

Marian Płachecki

"Na początku była mądrość. (O aforyzmach St.J. Leca)", Helena Zaworska, "Twórczość nr 5 (1973) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 17/51, 174

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) ZAWORSKA Helena: Na początku była mądrość. (O aforyzmach St.J.Leca.) "Twórczość" 1973 nr 5 s.97-107.

Autorka sytuuje twórczość Leca w kręgu archaicznych tradycji literatur Wschodu, zwłaszcza żydowskiej. Wydobywa dwa ich najistotniejsze i przez Leca aktualizowane składniki: kult Mądrości (teksty biblijne) i postawę nieufności wobec innych, nakazującą maksymalnie skracać kierowane do nich wypowiedzi (literatura sumeryjska). Lec opiera się na takich cechach kultury żydowskiej, jak zamiłowanie do gier językowych i parodia, stosowana jako środek ożywiania obyczajowości, przy czym nie jest to tylko bierne powielanie tradycji starożydowskiej, lecz wprowadzone są do niej i nowe wartości. I tak, Mądrość przedstawiona jest jako p r o c e s poznawczy, nie zaś jako akceptacja ustalonego z góry porządku, a słowo - pokazane w sytuacji zagrożenia nie tylko już przez "głupotę indywidualną", lecz także przez zbiorowe mechanizmy historii.

BP/51/75

M.P.

(II) ZAWORSKA Helena: Spotkania. Szkice literackie. Warszawa 1973, Czyt., ss. 316, nlb. 4, zł 25.-

Tom zawiera wybór prac krytycznych autorki z lat ostatnich, w których deklaruje ona niechęć do ujmowania literatury według reguł nie wywiedzionych z konkretnych utworów, kładąc nacisk na pożytki bezpośredniego obcowania z dziełem literackim. Dzięki temu książka składa się ze szkiców stanowiących wynik spotkań krytycznych ze zjawiskami bądź wybitnymi, bądź bardzo indywidualnymi, nie zmierza zaś do skomponowania ich w jakąś szerszą całość. Ogólniejszy kontekst kulturalny przywołuje autorka wtedy, gdy jest to jej potrzebne w konkretnym przypadku. Z okazji "Przygód człowieka myślącego" jest nim np. zdolność prozy XX-wiecznej do epiki, z okazji Zapolskiej - teatralizacja życia w epoce Młodej Polski, przy Kuncewiczowej - problematyka "domu" w kulturze współczesnej, dla J.Odrowąża-Pieniążka - tradycja podróży literackiej. Oprócz wymienionych, książka zawiera duży szkic o twórczości A.Rudnickiego oraz szkice krytyczne poświęcone innym autorom.

BP/51/76

Z.7.